Prifysgol Cymru
University of Wales

Cynllun Dirprwyo Cyngor y Brifysgol 2026/27

Cyflwyniad a Chwmpas

1. Mae'r Cynllun Dirprwyo hwn yn ceisio amlinellu ble y gorwedd yr awdurdod i wneud penderfyniadau yn enw, neu ar ran, Cyngor Prifysgol Cymru (PC), a ble mae'r awdurdod hwn wedi'i ddirprwyo a ble y gellir ei ddirprwyo.

2. Ni all unrhyw gynllun o'r fath fod yn gwbl gynhwysfawr. Fodd bynnag, trwy nodi ble y gorwedd yr awdurdod neu ble mae wedi'i ddirprwyo, mae'r Cynllun yn gosod fframwaith a fydd yn fodd o ddatrys materion eraill. Bydd Clerc y Cyngor yn cynghori ar faterion nad ydynt yn cael sylw penodol yn y Cynllun.

3. Lluniwyd y Cynllun dan Siarter, Statudau ac Ordinhadau PC. Os bydd unrhyw anghysondeb rhwng y Cynllun a'r Siarter, y Statudau a'r Ordinhadau, yr olaf fydd yn cael blaenoriaeth. Mae'r Cynllun yn gysylltiedig â Rheoliadau Ariannol y Brifysgol ac nid yw wedi'i fwriadu i roi sylw i faterion sydd wedi'u nodi'n fanwl yn y Rheoliadau hynny.

4. Bydd y Cyngor a'r sawl y mae pwerau wedi'u dirprwyo iddynt yn gweithredu bob amser o fewn gofynion dogfen y Pwyllgor Cadeiryddion Prifysgolion (CUC), *Higher Education Code of Governance*.

5. Mae'r Cynllun yn nodi cyfrifoldeb am y cam cymeradwyo terfynol wrth wneud penderfyniadau a'r unigolyn neu'r corff y dirprwywyd hwn iddo lle bo'n briodol. Nid yw'r Cynllun yn nodi'r camau sy'n arwain at y cam o wneud penderfyniadau.

6. Os bydd digwyddiad mawr neu argyfwng, mae'n bosibl y bydd angen gwneud penderfyniadau trwy eithriad y tu allan i arferion arferol. Mae awdurdodau a chyfrifoldebau penodol mewn amgylchiadau o'r fath wedi'u nodi yn y Cynllun Digwyddiadau Mawr.

7. Rhaid i'r Cynllun gael ei adolygu a'i gymeradwyo gan y Cyngor yn flynyddol.

Diffiniadau a therminoleg

8. Gall enwau'r pwyllgorau a theitlau swyddi newid o bryd i'w gilydd. Ni fydd hyn yn dirymu pwerau'r pwyllgorau neu'r deiliaid swyddi olynol cyfatebol.

9. Mae'n ddefod ac yn arfer o fewn y Brifysgol i ddefnyddio'r term 'aelodau'r Cyngor' a defnyddir yr ymadrodd hwn trwy gydol y ddogfen hon. At y dibenion hyn mae iddo'r un ystyr â 'llywodraethwyr' ac 'ymddiriedolwyr yr elusen'.

10. Mae Prifysgol Cymru (PC) yn golygu'r Brifysgol fel cwmni â Siarter Frenhinol ac elusen.

Amodau

11. Mewn amgylchiadau eithriadol, ceidw'r Cyngor a'r Is-Ganghellor yr hawl i gymeradwyo unrhyw fater a fyddai fel arfer yn cael ei ddirprwyo ganddynt i eraill o fewn y Cynllun. Caiff unrhyw ddigwyddiadau o'r fath eu cofnodi trwy'r cofnodion priodol.

12. Petai mater neu benderfyniad yn codi sydd o fewn awdurdod dirprwyedig unigolyn neu gorff, ond y mae mater yn ymwneud ag enw da neu fater sensitif, gwleidyddol, neu fater tebyg arall yn gysylltiedig ag ef, dylid cyfeirio'r penderfyniad i'r lefel briodol (uwch fel arfer).

Os oes amheuaeth ynghylch y lefel benderfynu briodol, dylid gofyn am gyngor gan Glerc y Cyngor yn y lle cyntaf.

13. Rhoddir pwerau gwirioneddol neu ddirprwyedig dim ond ar yr amod bod darpariaeth ariannol wedi'i gwneud yn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor.

Pwerau'r Cyngor

14. Dan Statud 17, caiff y Cyngor ddirprwyo'r cyfan neu unrhyw rai o'i bwerau i swyddogion a'i bwyllgorau ac eithrio:

    (a) penderfynu ar unrhyw faterion yn gysylltiedig â llywodraethu, cenhadaeth a strategaeth y Brifysgol;

    (b) cymeradwyo'r amcangyfrifon incwm a gwariant blynyddol a'r datganiadau ariannol sy'n gysylltiedig â phob blwyddyn ariannol;

    (c) sicrhau solfedd y Brifysgol a diogelu'i hasedau;

    (d) penodi neu ddiswyddo'r Is-Ganghellor;

    (e) diddymu, newid neu ychwanegu at y Siarter neu'r Statudau neu'r Ordinhadau.

Dirprwyo i'r Is-Ganghellor

15. Dan Erthygl IX o'r Siarter, yr Is-Ganghellor yw Prif Weithredwr, Prif Swyddog Academaidd a Gweithredol y Brifysgol a Chadeirydd y Bwrdd Academaidd. Mae ganddo ef/hi'r pŵer i dderbyn unigolion i raddau'r Brifysgol.

16. Dan Statud 6, mae gan yr Is-Ganghellor y pŵer i ddirprwyo i swyddogion a staff eraill y Brifysgol gyfryw ddyletswyddau'r Is-Ganghellor ag y gwêl ef neu hi'n dda.

17. Dan Ordinhad 3, yr Is-Ganghellor sy'n gyfrifol i'r Cyngor am hybu a hyrwyddo dibenion y Brifysgol ac am drefnu a chyfarwyddo busnes y Brifysgol. Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo dirprwyo awdurdod yn gyflawn i'r Prif Swyddog Gweithredu i arfer pŵer ac awdurdod yr Is-Ganghellor ar yr achlysuron hynny pryd nad yw ef neu hi ar gael i'w harfer ei hun.

18. O dan Ordinhad 16, mae gan y Prif Swyddog Gweithredu a'r Pro Is-Ganghellor a enwebir gan yr Is-Ganghellor awdurdod dirprwyedig i wneud penderfyniadau o ran gwaith, cyfeiriad strategol a pherfformiad ariannol Gwasg Prifysgol Cymru. Bydd gan y pwyllgor ymgynghorol a sefydlwyd i gynnig arweiniad ar ddatblygiad y Wasg, ac ar ddetholiad cynigion i'w cyhoeddi, awdurdod i wneud y penderfyniadau a amlinellir yn ei gylch gorchwyl.

19. Yn unol â'r Weithred a wnaethpwyd rhwng PC a Phrifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant ar 18 Awst 2017, bydd yr Is-Ganghellor yn Is-Ganghellor Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant gyda chyfnodau cydamserol yn y swydd. Os bydd swydd yr Is-Ganghellor yn wag, neu os na all yr Is-Ganghellor gyflawni dyletswyddau'r swydd oherwydd salwch neu achos arall, bydd y swyddog penodol a benodir gan Brifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant yn Is-Ganghellor dros dro.

20. Dan Statud 26, caiff y Cyngor fel y corff priodol awdurdodi swyddog yn y Brifysgol yn ddirprwy iddo parthed gweithredoedd penodedig, y nodir manylion y rheini yn y Statud.

Dirprwyo i bwyllgorau sefydlog

21. Mae pwyllgorau ffurfiol y Cyngor yn gweithredu dan awdurdod y Cyngor. Mae'r pwyllgorau, eu cysylltiadau a'u llinellau adrodd wedi'u nodi yn yr Ordinhadau a'r wybodaeth ategol. Cymeradwyir cylch gorchwyl y pwyllgorau gan y Cyngor a dylid ymgynghori ag ef yn rheolaidd i sicrhau bod y pwyllgor yn gweithredu o fewn ei awdurdod diffiniedig.

22. Mae'r dyletswyddau canlynol wedi'u dirprwyo i'r pwyllgorau gan y Cyngor:

Dyletswydd	**Dirprwywyd i'r**
Cymeradwyo Rheoliadau Ariannol y Brifysgol, yn cynnwys y system reoli fewnol a geir yn y Rheoliadau Ariannol	Pwyllgor Archwilio a Risg, yn dilyn adolygiad gan y Pwyllgor Adnoddau a Pherfformiad
Cymeradwyo'r holl ddogfennau cynllunio archwilio	Pwyllgor Archwilio a Risg
Pennu meini prawf ar gyfer penodi Cadeirydd, Is-gadeirydd ac aelodau eraill o'r Cyngor	Pwyllgor Llywodraethu a Diwylliant
Cymeradwyo enwebiadau am ddyfarniadau er Anrhydedd	Pwyllgor Llywodraethu a Diwylliant
Dileu dyledion drwg dros £100 i uchafswm o £50,000, wedi'i gyflwyno fel cynnig i ddileu cyfanswm blynyddol	Pwyllgor Adnoddau a Pherfformiad
Cymeradwyo setliadau cyflog a thâl blynyddol ar gyfer yr holl staff ar raddfeydd safonol	Pwyllgor Adnoddau a Pherfformiad

Gweithredu gan y Cadeirydd

23. Dan Ordinhad 7, mae gan Gadeirydd y Cyngor (neu Is-gadeirydd y Cyngor), mewn perthynas ag unrhyw fater y mae'r Cyngor neu unrhyw rai o'i bwyllgorau'n penderfynu arno, yr awdurdod i ystyried unrhyw fater sydd yn ei farn ef/hi:

    (a) yn gofyn am sylw ar unwaith; a

    (b) nad yw'n cyfiawnhau cynnal cyfarfod arbennig o'r Cyngor nac unrhyw rai o'i Bwyllgorau a fyddai'n ystyried y mater fel arfer; neu

    (c) sy'n fater o'r fath frys fel bod galw cyfarfod yn anymarferol.

24. Cyn arfer y pwerau hyn, dylai Cadeirydd y Cyngor ymgynghori ag Is-gadeirydd y Cyngor, cadeirydd y pwyllgor perthnasol a'r Is-Ganghellor.

25. Rhoddir adroddiad ynghylch unrhyw weithredu gan Gadeirydd y Cyngor (neu, yn absenoldeb y Cadeirydd, gan Is-gadeirydd y Cyngor) i gyfarfod nesaf y Cyngor, gyda chadarnhad o'r broses a ddilynwyd.

Defnydd o Sêl y Brifysgol a llofnodwyr awdurdodedig eraill

26. Yn unol ag Erthygl XIV o'r Siarter, y Cyngor yn unig sydd â gofal Sêl y Brifysgol ac a gaiff ei defnyddio. Mae'r Is-Ganghellor yn gyfrifol i'r Cyngor am ddiogelwch y Sêl ac am reoleiddio ei defnydd yn unol â'r telerau sydd wedi'u nodi yn Ordinhad 29.

27. Yn unol â phenderfyniad y Cyngor ar 7 Hydref 2013, mae angen cadarnhad ffurfiol o'r defnydd o'r Sêl yng nghyfarfod nesaf y Cyngor.

28. Bydd rhestr o lofnodwyr awdurdodedig eraill, ynghyd ag unrhyw gynnig ar gyfer creu atwrneiaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf, yn cael ei pharatoi'n flynyddol gan y Clerc i'w chymeradwyo gan y Cyngor.

Awdurdod i Gyflawni Dogfennau

29. Dan Adran 333 o *Ddeddf Elusennau 2011*[1] gall ymddiriedolwyr yr elusen roi'r awdurdod i unrhyw ddau neu fwy o'u plith gyflawni dogfennau yn enwau ac ar ran yr holl ymddiriedolwyr er mwyn rhoi mewn grym drafodion y mae'r ymddiriedolwyr yn barti iddynt. Mae unrhyw ddogfen a gyflawnir yn y modd hwn yn cael yr un effaith â phe bai wedi'i chyflawni gan y corff cyfan o ymddiriedolwyr.

---

[1] ***Deddf Elusennau 2011 (ar gael yn Saesneg yn unig).*** **Section 333: Conferral of authority to execute documents**

(1)Charity trustees may, subject to the trusts of the charity, confer on any two or more of their body—

(a)a general authority, or

(b)an authority limited in such manner as the charity trustees think fit,

to execute in the names and on behalf of the charity trustees documents for giving effect to transactions to which the charity trustees are a party.

(2)Any document executed in pursuance of an authority under subsection (1) is of the same effect as if executed by the whole body.

(3)An authority under subsection (1)—

(a)suffices for any document if it is given in writing or by resolution of a meeting of the charity trustees, despite the want of any formality that would be required in giving an authority apart from that subsection;

(b)may be given so as to make the powers conferred exercisable by any of the charity trustees, or may be restricted to named persons or in any other way;

(c)subject to any such restriction, and until it is revoked, has effect, despite any change in the charity trustees, as a continuing authority given by the charity trustees from time to time of the charity and exercisable by such charity trustees.

(4)In any authority under this section to execute a document in the names and on behalf of charity trustees there is, unless the contrary intention appears, implied authority also to execute it for them in the name and on behalf of the official custodian or of any other person, in any case in which the charity trustees could do so.

(5)Where a document purports to be executed in pursuance of this section, then in favour of a person who (then or afterwards) in good faith acquires for money or money's worth—

(a)an interest in or charge on property, or

(b)the benefit of any covenant or agreement expressed to be entered into by the charity trustees,

it is conclusively presumed to have been duly executed by virtue of this section.

(6)The powers conferred by this section are in addition to and not in derogation of any other powers.

30. Mae ymddiriedolwyr yr elusen wedi penderfynu y gellir cyflawni'r awdurdod hwn ar eu rhan gan ddau ymddiriedolwr, y mae'n rhaid i o leiaf un ohonynt fod yn aelod annibynnol o'r Cyngor. Mae'r awdurdod hwn yn barhaus tan iddo gael ei ddiddymu.

Sarah Clark
Clerc y Cyngor

Dyddiad cymeradwyaeth y Cyngor: 15 Medi 2026
Dyddiad dod i rym: 16 Medi 2026
I'w adolygu: Medi 2027
Fersiwn 1.9